

Trest zákazu činnosti na doživotie – áno či nie?

Anotácia: Predkladaný odborný článok prináša pohľad na ukladanie trestu zákazu činnosti na doživotie a je voľnou právnou úvahou o hľadaní zmyslu ukladania doživotného trestu zákazu činnosti. V našom článku budeme analyzovať možnosti fakultatívneho uloženia doživotného trestu zákazu činnosti a vyjadríme sa aj k obligatórnemu uloženiu trestu zákazu činnosti na doživotie, a to i v kontexte nedávno vydaného nálezu Ústavného súdu SR v súvislosti s obligatónym ukladaním prepadnutia majetku s poukazom na analógiu týchto aspektov rozhodnutia. Navrhované úvahy *de lege ferenda*, ktoré uvádzame v závere, vychádzajú z pôvodného návrhu novely Trestného zákona a nezohľadňujú prípadné pozmeňovacie návrhy.

Kľúčové slová: zákaz činnosti na doživotie, obligatórne ukladanie, zahľadanie odsúdenia, podmienené upustenie od zvyšku trestu zákazu činnosti.

Úvod

V praxi orgánov činných v trestnom konaní a v neskoršej fáze trestného konania v rozhodovacej činnosti súdov sa objavujú prípady, v ktorých je možné hovoriť o neprimeranej prísnosti postihov páchatel'ov trestných činov (popri iných trestoch) aj formou trestov zákazu činnosti na doživotie. V nasledujúcej úvahe si v úvode priblížime právne úvahy zaoberajúce sa ukladaním tohto druhu trestu a v ďalšej časti ich porovnáme s navrhovanou úpravou pre tento druh trestu.

Trest zákazu činnosti – fakultatívnosť uloženia

Podľa aktuálne platnej úpravy zákonodarca v ustanovení § 61 ods. 4 Trestného zákona zakotvil **fakultatívnosť** uloženia trestu zákazu činnosti na doživotie v prípadoch, ak „odsudzuje páchatel'a za trestný čin obchodovania s ľuďmi podľa § 179, trestný čin znásilnenia podľa § 199, trestný čin sexuálneho násillia podľa § 200, trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 až 202, trestný čin výroby detskej pornografie podľa § 368, trestný čin rozširovania detskej pornografie podľa § 369 a trestný čin prechovávanl detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení podľa § 370, ak bol taký trestný čin spáchaný na dieťati.“

Uložiť trest zákazu činnosti na doživotie je možné (nie teda povinné) pri týchto taxatívne vymedzených trestných činoch mravnostnej kriminality, ktoré boli spáchané na dieťati, t. j. hmotným predmetom útoku bola osoba mladšia ako 18 rokov. Hodnotiac závažnosť a spoločenskú nebezpečnosť týchto trestných činov dochádzame k záveru, že tieto trestné činy sú typovo závažné, a to dokonca i bez prihliadnutia na chránenú osobu – dieťa. Z dôvodovej správy k novele Trestného zákona¹ k tomuto ustanoveniu vyplýva, že zákonodarca mal úmysel chrániť spoločenské vzťahy pred takýmito konaniami najmä v zariadeniach, kde dochádza k pravidelnému kontaktu páchatel'a s deťmi v profesionálnej oblasti.

Podľa spomenutej dôvodovej správy k zákonu č. 204/2013 Z. z., ktorým bolo ustanovenie § 61 ods. 4 implementované do Trestného zákona, bolo povinnosťou Slovenskej republiky transponovať do Trestného zákona článok 10 ods. 1 smernice 2011/93/EÚ²,

¹ Dôvodová správa k návrhu zákona č. 204/2013 Z. z. [online]. [cit. 7.5.2024]. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=527158>

² Smernica č. 2011/93/EÚ o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV [online]. [cit. 7.5.2024]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A32011L0093>

v zmysle ktorého sú členské štáty Európskej únie povinné prijať vhodné opatrenia s cieľom minimalizovať riziko recidívy u osôb, ktoré spáchali niektorý z trestných činov proti ľudskej dôstojnosti na dieťať. Cieľom týchto opatrení má byť dočasné alebo trvalé zabránenie profesionálnym aktivitám zahŕňajúcim priamy a pravidelný kontakt s deťmi. Uvedené sa dá dosiahnuť prostredníctvom zavedenia možnosti uloženia trestu zákazu činnosti tým páchatelom, ktorí spáchajú jeden z taxatívne uvedených trestných činov na chránenej osobe (dieťať) a u ktorých súd vzhľadom na okolnosti danej veci bude uloženie trestu zákazu činnosti považovať za potrebné.

Zo znenia ustanovenia § 61 ods. 4 Trestného zákona, ako aj z citovanej dôvodovej správy možno usudzovať, že cieľom predmetného ustanovenia je povinnosť zákonodarcu reagovať na také protiprávne konania, pri ktorých dochádza k páchaniu taxatívne vymenovaných trestných činov v špecifickom prostredí (napríklad detský domov, reedukačné centrum, škola, školský klub a pod.), a to zo strany osobitných páchatelov, ktorí vykonávajú činnosť zameranú na starostlivosť o deti, ktorá je zvyčajne spojená aj s určitou podriadenosťou či skôr odkázanosťou (závislosťou) dieťaťa na takejto osobe (napríklad vychovávatelia na internátnych školách či v detských domovoch, učitelia, tréneri mládeže, osoby vedúce rôzne umelecké súbory, modelingové agentúry, kňazi vyučujúci na školách a pod.). Inak povedané, pod ustanovenie § 61 ods. 4 Trestného zákona možno zahrnúť akéhokoľvek páchatel'a, ktorý vykonáva konkrétnu činnosť zameranú na prácu s deťmi, pričom táto jeho činnosť má povahu určitého zamestnania, povolania alebo funkcie alebo takej činnosti, na ktorú treba osobitné povolenie alebo ktorej podmienky výkonu upravuje osobitný predpis. Aj tu teda platí, že uložiť trest zákazu činnosti na doživotie možno iba v prípadoch, keď sa páchatel' dopustil stíhanej trestnej činnosti v súvislosti s výkonom činnosti vymedzenej v ustanovení § 61 ods. 1 Trestného zákona.

Páchatelom v zmysle § 61 ods. 4 Trestného zákona, ktorému je možné uložiť trest zákazu činnosti na doživotie, nemusí byť iba fyzická osoba, ale môže ním byť aj osoba právnická. Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť, že sa inak slovo *doživotie* obsahovo viaže na smrť fyzickej osoby. V súvislosti s právnickou osobou by bolo možné tento výraz chápať ako zrušenie či zánik právnickej osoby, t. j. vymedzenie trestu zákazu činnosti až do právnej „smrti“ právnickej osoby. Podľa § 3 zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb sa právnická osoba v pozitívnom vymedzení môže dopustiť všetkých uvedených trestných činov okrem znásilnenia. Podľa § 16 ods. 1 zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb je možné právnickej osobe uložiť trest zákazu činnosti na jeden až desať rokov, ak právnickú osobu odsudzuje za trestný čin spáchaný v súvislosti s touto činnosťou. Ide o špeciálne ustanovenie k inak všeobecným ustanoveniam o trestaní vyplývajúcim z Trestného zákona, pričom aj § 1 ods. 2 zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb uvádza, že ak tento zákon neustanovuje inak a ak to povaha veci nevyklučuje, na trestnú zodpovednosť a tresty ukladané právnickej osobe sa vzťahuje Trestný zákon. Vzhľadom k tomuto ustanoveniu nie je vylúčené uloženie trestu zákazu činnosti na doživotie i právnickej osobe, nakoľko to nevyklučuje zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb a nevyklučuje to ani povaha veci.

Trest zákazu činnosti – obligatórnosť uloženia

V ustanovení § 61 ods. 5 Trestného zákona už nie je možné fakultatívne uloženie takéhoto druhu trestu, ale vyslovene **obligatórne**, a to vtedy, ak súd odsudzuje páchatel'a za trestný čin:

- a) ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona, ktorého sa dopustil páchatel' ako vodič dopravného prostriedku, hoci už bol za taký trestný

čin, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku, dvakrát odsúdený, alebo

- b) usmrtenia podľa § 149 ods. 4 alebo 5, ktorého sa dopustil ako vodič dopravného prostriedku.

V prvom prípade (písm. a) ide o postih tzv. špeciálnej recidívy, t. j. o postih opätovného spáchania trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky v zmysle § 289 Trestného zákona. Na uloženie trestu zákazu činnosti na doživotie tu postačuje zistenie súdu, že odsudzuje páchatel'a, ktorý už bol v minulosti minimálne dvakrát právoplatne odsúdený za spáchanie trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona ako vodič dopravného prostriedku. Z teoretického hľadiska existuje určitá možnosť, že by páchatel'ovi pri predchádzajúcich trestoch vôbec nebol uložený trest zákazu činnosti (napríklad bolo upustené od potrestania alebo bol uložený iba nepodmienečný trest a pod.) a v tomto treťom odsúdení by išlo rovno o odsúdenie na trest zákazu činnosti na doživotie. Je pritom nepodstatné, či sa dopustí v rámci jedného odsúdenia i viacerých takýchto skutkov (aj desiatich) v rámci pokračovacieho trestného činu, dôležitý je tu počet odsúdení (tri), a nie počet skutkov.

Pri definovaní pojmu *dopravný prostriedok* je nutné zohľadniť aj to, že podľa § 61 ods. 1 Trestného zákona trest zákazu činnosti spočíva v tom, že sa odsúdenému zakazuje výkon určitého zamestnania, povolania alebo funkcie alebo takej činnosti, na ktorú treba osobitné povolenie, alebo ktorej podmienky výkonu upravuje osobitný predpis. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že trest zákazu činnosti, ktorý sa týka vodičov dopravných prostriedkov, môže byť ukladaný iba vtedy, ak ide o vedenie takého dopravného prostriedku, na ktoré je nutné osobitné povolenie. V prípadoch, v ktorých vedenie dopravného prostriedku nevyžaduje žiadne osobitné povolenie, nie je možné ukladať trest zákazu činnosti.

Pokiaľ ide o pojem *vodič dopravného prostriedku*, ide o akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá fakticky (reálne) vedie dopravný prostriedok v stave vylučujúcom spôsobilosť a nie je dôležité, či disponuje alebo nedisponuje príslušným oprávnením na vedenie takéhoto dopravného prostriedku. Podmienka, že sa páchatel' dopustil trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona ako vodič dopravného prostriedku, musí byť splnená kumulatívne pri všetkých troch odsúdeniach páchatel'a za spáchanie uvedeného trestného činu. Vyjadrujúc sa k tomuto ustanoveniu, zákonodarca zaviedol zásadu *trikrát a dost'* aj pre oblasť trestu zákazu činnosti – na doživotie.

V druhom prípade (§ 61 ods. 5 písm. b) Trestného zákona) zákonodarca zaviedol fakticky zásadu *jedenkrát a dost'*, nakoľko tento druh trestu musí súd povinne (obligatórne) uložiť v prípade, pokiaľ odsudzuje páchatel'a za trestný čin usmrtenia podľa § 149 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona³, ktorého sa dopustil páchatel' ako vodič dopravného prostriedku.

Na uloženie trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá na doživotie tu preto postačí len výrok o vine zo spáchania trestného činu podľa § 149 ods. 4 alebo ods. 5 Trestného zákona a zároveň skutkové zistenie, že páchatel' sa tohto trestného činu dopustil ako vodič dopravného prostriedku. Nevyžaduje sa teda už predchádzajúce odsúdenie páchatel'a za uvedený či iný trestný čin, pokojne teda môže ísť o „prvopáchatel'a“ s doposiaľ čistým registrom trestov, ktorý bude ihneď penalizovaný doživotným trestom zákazu činnosti.

Prisnosť takýchto postihov je sprevádzaná a dokonca umocnená i ďalšími súvisiacimi ustanoveniami Trestného zákona, osobitne inštitútom **podmienečného upustenia od výkonu**

³ Prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 4 Trestného zákona sa dopustí ten, kto v súvislosti so svojim zamestnaním, povolaním, postavením alebo funkciou alebo ako vodič dopravného prostriedku spôsobí v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, inému z nebanlivosti smrť. Prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 5 Trestného zákona sa dopustí ten, kto činom uvedeným v odseku 4 spôsobí z nebanlivosti smrť dvoch alebo viacerých osôb.

zvyšku trestu zákazu činnosti podľa § 69 ods. 5 Trestného zákona. Toto ustanovenie vyslovene zakazuje súdu podmienenečne upustiť od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti uloženého na doživotie (§61 ods. 3 až 5 Trestného zákona), čo predstavuje prísnejšiu úpravu ako pri treste odňatia slobody na doživotie, kedy je možné podmienenečné prepustenie z výkonu takéhoto trestu po uplynutí 25 rokov. Zákonodarca vôbec neumožňuje súdnej moci odňať, odpustiť alebo zrušiť takýto zákaz činnosti, ktorý je uložený na doživotie⁴. Majúc na zreteli základné zásady a funkcie trestu, takáto aktuálna právna úprava rozhodne vedie k ich popieraniu. Výkon trestu má viesť k náprave páchatel'a, má na neho pozitívne vplyvať, aby sa takejto trestnej činnosti nedopustil v budúcnosti. Trest uložený na doživotie je vlastne počas života nevykonateľný, vykoná sa až smrťou fyzickej osoby, resp. zánikom právnickej osoby a nie je vôbec možné ani posúdiť jeho pôsobenie na páchatel'a, či v skutočnosti viedol k jeho účinnej náprave a k ďalšiemu vedeniu bezúhonného života páchatel'a alebo nie. Dokonca je možné tvrdiť, že takýto trest je nehumánny, a to najmä v kontexte medzinárodnoprávných dokumentov o ľudských právach.

Ďalším takýmto ustanovením je inštitút **zahľadania odsúdenia** podľa § 61 ods. 7 Trestného zákona pri aplikácii zásady *trikrát a dost'* pri treste zákazu činnosti podľa § 61 ods. 5 písm. a) Trestného zákona, podľa ktorého na ukládanie trestu zákazu činnosti podľa § 61 ods. 3 až 5 Trestného zákona nemá vplyv zahľadanie odsúdenia. Zákonodarca na jednej strane v ustanovení § 93 ods. 1 Trestného zákona stanovuje, že ak bolo odsúdenie zahladené, hľadá sa na páchatel'a, ako keby nebol odsúdený (fikcia neodsúdenia), ale na druhej strane pri tomto druhu zákazu trestu na doživotie sa uvedené neguje a ruší tak, že súd v týchto prípadoch musí prihliadnuť aj na odsúdenia, ktoré už boli zahladené. Podľa fikcie neodsúdenia sa na páchatel'a hľadá tak, ako keby nebol súdne trestaný, ale súd na neho pri tomto treste hľadá ako keby súdne trestaný bol a s poukázaním na už zahladené odsúdenie mu ukladá trest zákazu činnosti na doživotie v zmysle § 61 ods. 5 písm. a) Trestného zákona. Zákonodarca (a v konečnom dôsledku súd ako orgán uplatňujúci právo) by mal jednotne posudzovať inštitút zahľadania odsúdenia u všetkých páchatel'ov rovnako, keďže platí, že ak je raz odsúdenie zahladené, potom je právne mŕtve raz a navždy a u každého by mal platiť tento zhodný právny účinok. Ak by zákonodarca chcel postihovať recidívu prísnejšie, nič mu nebráni zvýšiť trestnú sadzbu pre určitý skutok pri konkrétnom druhu trestu a nemal by rozdielne aplikovať právne fixné zásady a zákonom stanovené fikcie.

Aplikačné problémy a novela zákona

Práve z vyššie uvedených dôvodov sa v praxi možno stretnúť aj s podaniami obhajcov obžalovaných osôb, ktorým hrozí uloženie trestu zákazu činnosti na doživotie v zmysle § 61 ods. 5 písm. a) Trestného zákona s poukázaním na už zahladené odsúdenia, ktoré smerujú súdu a ktorými sa obžalovaní domáhajú toho, aby súd trestné konanie prerušil a podal návrh na Ústavný súd SR ohľadne vyslovenia neústavnosti ustanovenia § 61 ods. 7 Trestného zákona, ktoré vyslovene neguje účinky už vzniknutého zahľadania odsúdenia, čo sa považuje za rozporné s princípmi právneho štátu zakotvenými v článku 1 ods. 1 Ústavy SR. Rovnako tak takéto porušenie princípov právneho štátu možno vidieť aj v ustanovení § 61 ods. 5 písm. b) Trestného zákona zavedením zásady *jedenkrát a dost'*⁵. Podľa tejto premisy zákonodarca *pro futuro* vylúčil recidívu.

⁴ Táto možnosť sa pritom poskytuje iba výkonnej moci vo forme prezidentskej milosti.

⁵ Ústavný súd dňa 8.7.2020 prijal v tejto súvislosti na ďalšie konanie Návrh Krajského súdu v Trnave pod sp. zn. PL.ÚS. 18/2020-7, ktoré sa týka práve vyslovenia rozporu ustanovenia § 61 ods. 5 písm. b) Trestného zákona s ustanoveniami čl. 1 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Dodnes o tomto nebolo podľa vedomia autorov rozhodnuté. O uvedenom bol publikovaný článok dostupný na webovom sídle: <https://www.najpravo.sk/clanky/krajsky-sud-v-trnave-napadol-na-ustavnom-sude-sr-61-ods-5-pism-b-trestneho-zakona.html>

Takýmto postupom podľa názoru autorov dochádza k ukladaniu nehumánných, a preto nespravodlivých trestov, kde postupom zákonodarcu pri týchto ustanoveniach *de facto* dochádza k odňatiu právomoci súdu rozhodovať o individuálnom treste v súlade so zásadami pre ukladanie trestov. Rovnako je tak neprimerane porušovaný princíp primeranosti zasahovania do základných ľudských práv a slobôd. Pri kodifikovaní obligatórnej povinnosti ukladania trestu zákazu činnosti na doživotie má súd absolútne negované zásady ukladania trestov podľa § 34 ods. 4 Trestného zákona, *ergo* súd nemôže pri určovaní druhu trestu a jeho výmery posudzovať najmä spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, príťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy. Súd je v pozícii štatistu, keď už má vopred *ex lege* stanovený trest, aký musí uložiť, a to bez zohľadnenia individualizácie okolností, za ktorých bol trestný čin spáchaný.

Z toho vyplýva aj otázka, či takýto druh trestu potom bude plniť funkciu individuálnej prevencie. Odsúdený s trestom odňatia zákazu činnosti na doživotie je uzročený so svojím trestom. V jeho postavení s vedomím napr. vedenia motorového vozidla môže počítať s tým, že v prípade, ak by mu bol ukladaný znovu trest podľa § 61 ods. 5 Trestného zákona, ďalší trest zákazu činnosti už dostať nemôže⁶.

Novonavrhovaná úprava trestu zákazu činnosti podľa § 61 Trestného zákona podľa parlamentnej tlače č. 106⁷ vládneho návrhu novely Trestného zákona, ktorá je síce podľa zákona č. 40/2024 Z. z. platná, ale neúčinná na základe rozhodnutia Ústavného súdu⁸ aktuálne prerokovávaného v parlamente v § 61 odseku 2, zavádza možnosť uloženia trestu zákazu činnosti ako samostatne stojaceho trestu znením novej vety za existujúci text - „*Ako samostatný trest môže byť trest zákazu činnosti uložený, ak vzhľadom na povahu a závažnosť spáchaného trestného činu, okolnosti prípadu, osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť nápravy uloženie iného trestu nie je potrebné.*“

V tomto kontexte sa navrhuje zaviesť aj nový § 33a s názvom *všeobecné zásady ukladania sankcií*, v ktorom sa v odseku 1 navrhuje znenie „*Páchatel'ovi nemožno uložiť kruté a neprimerané sankcie. Výkonom sankcie nesmie byť znížená ľudská dôstojnosť.*“

V doteraz existujúcom znení § 34 ods. 4 Trestného zákona, ale i v kontexte navrhovaného mierne pozmeneného znenia „*Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, príťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti, na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy, na jeho správanie po spáchaní trestného činu, najmä na jeho úsilie o náhradu škody a odstránenie škodlivého následku trestného činu a na úsilie páchatel'a o dosiahnutie urovnania s poškodeným, ako aj na dobu, ktorá uplynula od spáchania trestného činu...*“

Berúc do úvahy existujúce i navrhované citované znenia, rozhodne stojí za povšimnutie, z akého dôvodu chce zákonodarcu zaviesť do Trestného zákona zákaz ukladania krutých a neprimeraných sankcií, keďže tieto sa uvádzajú už i medzinárodnoprávných listinách o základných ľudských právach. Je to zrejme tým, že aj na tomto mieste je potrebné zdôrazniť odstránenie krutých, neprimeraných a nehumánných trestov, resp. sankcií. Druh a výmera trestu by okrem iného mali zohľadňovať možnosti nápravy páchatel'a naďalej viesť riadny život a skutočnosť, aby ho trest neprimerane neobmedzil, napríklad pri výkone jeho povolania.

⁶ Môže mu byť však uložený iný trest alebo jeho konanie posúdené aj ako iný trestný čin, ak vedie motorové vozidlo napriek uloženému zákazu činnosti.

⁷ *Parlamentná tlač č. 106 z roku 2024 – zdroj: NR SR – novela Trestného zákona*, [online]. [cit. 7.5.2024]. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=536582> ,

⁸ *Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PL. ÚS 3/2024-112 z 28. februára 2024 o pozastavení účinnosti čl. I, čl. II bodu 39, čl. II bodu 134 v časti týkajúcej sa § 567t ods. 4 a čl. XVII zákona z 8. februára 2024, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.*

Z uvedenej argumentácie preto **vyplýva**, že by bolo vhodné navrhnúť odstránenie znenia obligatórneho uloženia trestu zákazu činnosti na doživotie⁹ (§ 61 ods. 5 TZ) a zväžiť odstránenie znenia o fakultatívnom uložení trestu zákazu činnosti na doživotie (§ 61 ods. 4 TZ) a tresty za tieto skutky ustanoviť v súlade s existujúcimi pravidlami v § 61 ods. 3 a ods. 6 s povinnosťou uložiť trest v hornej hranici trestnej sadzby. Tým by sa navyše do súladu s týmito ustanoveniami uviedlo i ustanovenie § 61 ods. 1, ktoré hovorí o možnosti uloženia trestu zákazu činnosti v trvaní od 1 do 10 rokov (neuvádzajúc pritom výnimku pre § 61 ods. 4 a 5 TZ na doživotie).¹⁰

Záver

V existujúcej právnej úprave trestu zákazu činnosti existujú i naďalej možnosti fakultatívneho a dokonca i obligatórneho ukladania trestu zákazu činnosti na doživotie. V nedávnej minulosti vydaný Nález Ústavného súdu SR pod sp. zn. PL. ÚS. 1/2021-164 zo dňa 27.9.2023 konštatuje nekonformnosť časti právnej úpravy obligatórneho uloženia síce iného druhu trestu s Ústavou SR a so zásadami ukladania trestov. Ústavný súd konštatoval, že tieto ustanovenia odnímajú súdu výlučnú právomoc rozhodovať o treste, keď túto právomoc súdu nahrádza zákonodarca obligatórnou povinnosťou uložiť trest prepadnutia majetku bez zohľadnenia zásad ukladania trestov. Podľa nášho názoru analogicky dopadne aj už podaný podnet na Ústavný súd na vyslovenie nesúladu s Ústavou SR, ktorý rovnako poukazuje (ešte v čase podania na neexistujúcu argumentáciu Ústavného súdu) na obdobné právne úvahy vyplývajúce zo zásahu zákonodarnej moci do moci súdnej určovaním obligatórneho druhu trestu bez zváženía okolností prípadu, zavinenia, pohnútky, následku atď.

Literatúra

Právne normy

Ústava SR – č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

41/2024 - Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. PL. ÚS 3/2024-112 z 28. februára 2024 o pozastavení účinnosti čl. I, čl. II bodu 39, čl. II bodu 134 v časti týkajúcej sa § 567t ods. 4 a čl. XVII zákona z 8. februára 2024, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Judikatúra

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS. 1/2021 zo dňa 27.9.2023.

Rozhodnutie PL.ÚS. 18/2020-7 zo dňa 8.7.2020.

Rozhodnutie PL.ÚS. 3/2024-112 zo dňa 28.2.2024.

⁹ V súvislosti s obligatórne ukladaným trestom prepadnutia majetku dňa 27.9.2023 pod sp. zn. PL. ÚS. 1/2021-164 Ústavný súd SR rozhodol o nekonformnosti tejto časti právnej úpravy § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona s článkami 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, kde okrem iného argumentoval tým, že „tieto ustanovenia odnímajú súdu výlučnú právomoc rozhodovať o treste, keď túto právomoc nahrádzajú obligatórnou povinnosťou uložiť trest prepadnutia majetku bez zohľadnenia zásad ukladania trestov.“

¹⁰ Podobne porovnaj ukladanie trestu odňatia slobody § 46 a 47, ktoré sú v súlade s prvým odsekom a s výmerou trestu.

Internetové zdroje:

- Krajský súd v Trnave napadol na Ústavnom súde SR § 61 ods. 5 písm. b) Trestného zákona.* [online]. [cit. 7.5.2024]. Dostupné na internete: <https://www.najpravo.sk/clanky/krajsky-sud-v-trnave-napadol-na-ustavnom-sude-sr-61-ods-5-pism-b-trestneho-zakona.html>
- Parlamentná tlač č. 106, vládny návrh novely Trestného zákona zo dňa 12.12.2023.* [online]. [cit. 7.5.2024]. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=536582>
- Dôvodová správa k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov zo dňa 22.3.2023.* [online]. [cit. 7.5.2024]. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=527158>
- Dôvodová správa k zákonu č. 204/2013 Z. z. , ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon zo dňa 21.2.2013.* [online]. [cit. 7.5.2024]. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=527158>
- Smernica č. 2011/93/EÚ o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV zo dňa 17.12.2011.* [online]. [cit. 7.5.2024]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A32011L0093>

Keywords: punishment by disqualification for life, mandatory punishment, obliteration of punishment, conditional sentence

Summary

The presented scientific article provides an insight into the imposition of the punishment by disqualification for life and is a free legal reflection on the search for the meaning of imposing the punishment by disqualification for life. The article analyses the options for the optional imposition of the punishment by disqualification for life. The authors assessed the mandatory imposition of the punishment by disqualification for life, even in the context of the recently issued decision of the Constitutional Court of the Slovak Republic in connection with the mandatory imposition of forfeiture of assets, pointing to the analogy of these aspects of the decision. The proposed reflections *de lege ferenda* presented in the conclusion are based on the original draft amendment to the Criminal Code and do not take into account possible amendment proposals.

mjr. JUDr. Ing. Lubomír Slovák
Vyšetrovateľ PZ
Národná kriminálna agentúra PPZ
externý doktorand
Akadémie Policajného zboru v Bratislave
e-mail: lubomir.slovak@minv.sk

mjr. PhDr. Mgr. Ján Šušota
Vyšetrovateľ PZ
Krajské riaditeľstvo PZ v Trenčíne
externý doktorand
Akadémie Policajného zboru v Bratislave

e-mail: jan.susota@minv.sk

Recenzent: pplk. doc. JUDr. Veronika Marková, PhD.